

Paweł Śwital

MŁODZIEŻOWA RADA GMINY JAKO INSTRUMENT NA RZECZ WSPIERANIA I UPOWSZECHNIANIA IDEI SAMORZĄDOWEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY

1. Wstęp

Sejm w dniu 20.04.2021 r. przyjął nowelizację ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹, która przewiduje możliwość utworzenia młodzieżowych rad gminy i powiatu oraz młodzieżowego sejmiku województwa. Aktualnie obowiązujące przepisy jedynie szczątkowo regulowały funkcjonowanie młodzieżowych rad na poziomie samorządu gminnego oraz całkowicie pomijały możliwość powołania tego typu organów przy samorządzie powiatowym czy wojewódzkim. Wprowadzenie tej regulacji ma na celu zwiększenie zaangażowania młodzieży w sprawy publiczne poprzez wzmocnienie młodzieżowych rad i sejmików przy jednostkach samorządu terytorialnego. Dzięki ułatwieniu powoływania i funkcjonowania młodzieżowych rad oraz sejmików młodzieżowi radni zyskali narzędzie

¹ Ustawa z 20.04.2021 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. poz. 1038).

do współdecydowania w sprawach publicznych. Celem opracowania jest przedstawienie statusu prawnego młodzieżowej rady gminy jako instrumentu na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy. Zgodnie z art. 5b ust. 1 u.s.g. na gminie ciąży obowiązek podejmowania działań na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, w tym zwłaszcza wśród młodzieży. Przepis ten stanowi rozwinięcie zadania gminy wskazanego w art. 7 ust. 1 pkt 17 u.s.g. – wspierania i upowszechniania idei samorządowej².

2. Młodzieżowa rada gminy jako instytucja partycypacji społecznej

Jak zauważa J. Reguński, „odbudowa samorządu terytorialnego była ważnym krokiem w budowie naszej demokracji. Dzięki decentralizacji i uruchomieniu ogromnych zasobów lokalnych inicjatyw zmieniono Polskę i warunki życia jej mieszkańców. Ale ciągle słychać skargi na niewystarczające zaangażowanie obywateli, na alienację władzy, na niedorozwój społeczeństwa obywatelskiego. A bez zaangażowania obywateli w sprawy publiczne samorządność nie istnieje”³. Samorząd terytorialny jest niezwykle ważnym instrumentem budowy społeczeństwa obywatelskiego, który, jak stwierdza A. Miruć, umożliwia członkom społeczności samorządowych bezpośredni udział w podejmowaniu rozstrzygnięć przez organy jednostek samorządu terytorialnego, jak również w sposób pośredni⁴. Młodzieżowa Rada jest instytucją, która zapewnia młodzieży udział w procesie podejmowania decyzji dotyczących spraw związanych z młodzieżą na poziomie lokalnym. Praktyka działania samorządu terytorialnego pokazuje, że w ostatnich latach coraz więcej gmin decyduje się na tworzenie młodzieżowych rad gminy, co

² T. Moll [w:] *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. B. Dolnicki, LEX 2021.

³ J. Reguński, *Samorządność i społeczeństwo obywatelskie – kilka pytań i wiele wątpliwości*, ST 2013/3, s. 5–9.

⁴ A. Miruć, *Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza*, ST 2010/1–2, s. 31–32.

poprawia stan partycypacji społecznej w samorządzie terytorialnym⁵. Istotą wspierania i upowszechniania idei samorządowej jest prowadzenie szkoleń, kursów, spotkań informacyjnych, mających na celu zwiększenie zaangażowania mieszkańców w działalność samorządową, podejmowanie przedsięwzięć wspomagających rozwój wspólnoty samorządowej, tworzenie warunków mających wpływ na zwiększenie zaangażowania w życie gminy społeczności lokalnej⁶.

Idea partycypacji stanowi przedmiot badań różnych dyscyplin naukowych, w tym także nauk prawnych⁷. Partycypacja polega na posiadaniu przez wszystkich obywateli praw i wolności zapewniających każdemu udział w sprawowaniu władzy⁸. Może być ona również rozumiana szeroko – jako wszelkie przejawy organizowania się (zrzeszania) ludzi zmierzających do osiągnięcia wspólnych celów (w tym także do zaspokojenia swoich potrzeb materialnych i niematerialnych), bądź wąsko – jako włączanie się ludności oraz stworzonych przez nią organizacji w proces realizacji zadań publicznych przez władze rządowe lub samorządowe⁹.

W państwach demokratycznych prawo obywateli do kierowania i zarządzania sprawami publicznymi stanowi jedną z podstawowych zasad ustrojowych. Jest ono bez wątpienia istotnym elementem systemu praw

⁵ D. Ziółkowski, *Zmiana paradygmatu prawa administracyjnego na przykładzie młodzieżowej rady gminy i gminnej rady seniorów* [w:] *Prawo administracyjne dziś i jutro*, red. J. Jagielski, M. Wierzbowski, Warszawa 2018, s. 559.

⁶ T. Moll, *Rada seniorów – sposób realizacji potrzeby zwiększania aktywności społecznej osób starszych*, ST 2015/11, s. 66–76.

⁷ Szerzej na temat partycypacji: J. Szlachetko, *Partycypacja społeczna w lokalnej polityce przestrzennej*, Warszawa 2016; M. Kalisiak-Mędelska, *Partycypacja społeczna na poziomie lokalnym jako wymiar decentralizacji administracji publicznej w Polsce*, Łódź 2015; *Partycypacja obywatelska: od teorii do praktyki społecznej*, red. A. Giza-Poleszczuk, A. Przybylska, Warszawa 2014; *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2014; K. Ostaszewski, *Partycypacja obywateli i podmiotów obywatelskich w podejmowaniu rozstrzygnięć publicznych na poziomie lokalnym*, red. M. Mączyński, M. Stec, Warszawa 2012.

⁸ I. Niżnik-Dobosz, *Partycypacja jako pojęcie i instytucja demokratycznego państwa prawnego i prawa administracyjnego* [w:] *Partycypacja społeczna...*, red. B. Dolnicki, s. 21 i n.

⁹ D.R. Kijowski, *Partycypacja obywatelska w samorządowych procesach decyzyjnych – zagadnienia ogólne*, ST 2010/1–2, s. 9.

człowieka¹⁰. Społeczna aktywność obywatelska polega na wspólnej i świadomej artykulacji, realizacji i obronie interesów (potrzeb, aspiracji) jakieś grupy społecznej przez jej członków¹¹. Swoją rolę wypełnia ona poprzez działalność organizacji i zrzeszeń; jest ona przejawem aktywności i zaspokajania potrzeb ludzkich. Umożliwia to człowiekowi zaspokojenie jednej z ważniejszych potrzeb – potrzeby samorealizacji i uzyskania aprobaty u innych¹². Społeczeństwo obywatelskie posiada dwa wymiary. Jeden ma charakter czynny – poprzez społeczeństwo obywatelskie realizowane są interesy i cele składających się na nie grup oraz jednostek wchodzących w skład tych grup. Drugi ma charakter obronny – instytucje społeczeństwa obywatelskiego służą hamowaniu i równoważeniu władzy państwowej. Obydwa te aspekty przeplatają się ze sobą: „nigdy bowiem ludzie nie występują równie stanowczo i odważnie przeciw nadużyciom władzy, jak wówczas, gdy władza narusza ich interesy lub utrudnia realizację pragnień”¹³.

Podzielić należy stanowisko D. Brodackiego, zgodnie z którym „aktywność obywatelska powinna przekładać się przede wszystkim na możliwość partycypacji mieszkańców w decydowaniu o sposobie realizacji zadań gminy, również tych określanych przez ustawę jako zadania własne. W przeciwnym wypadku gminne społeczeństwo obywatelskie świadome wartości idei samorządności pozostaje pustym hasłem, a aktywność i inicjatywa obywateli nie znajduje żadnego ujścia dającego wspólnocie wymierne korzyści. Brak też okazji do poczucia się współodpowiedzialnym za swoją gminę i pełnego uświadomienia sobie jej obowiązków”¹⁴. Młodzieżowa rada gminy realizuje te cele poprzez aktywną działalność na rzecz młodzieży, przedstawiając stanowiska

¹⁰ E. Olejniczak-Szałowska, *Prawo do uczestnictwa w kierowaniu sprawami publicznymi we wspólnotach samorządowych w świetle dyrektywy Rady 94/80/WE, ST 2006/1–2*, s. 5.

¹¹ P. Gliński, H. Palska, *Cztery wymiary społecznej aktywności obywatelskiej* [w:] *Elementy nowego ładu*, red. H. Domański, A. Rychard, Warszawa 1997, s. 365–366.

¹² P. Gliński, H. Palska, *Cztery wymiary...*, s. 10.

¹³ W. Osiatyński, *Rzeczpospolita obywateli*, Warszawa 2004, s. 119.

¹⁴ D. Brodacki, *Działania ustawodawcy polskiego na rzecz zwiększania zaangażowania obywateli w wykonywanie zadań publicznych i krzewienia idei samorządności na szczeblu gminy. Ciągłe dojrzewająca demokracja czy konieczna potrzeba umocnienia i redefinicji prawnej pozycji podmiotów obywatelskich?*, PPP 2017/9, s. 107–116.

dotyczące realizacji interesów młodzieży zamieszkującej na terenie jednostki samorządu terytorialnego. Aktywność ta pobudza do włączenia się w sprawy jednostki samorządu terytorialnego oraz realizowanie jej zadań. Młodzi ludzie uczą się od początku o zasadach współdecydowania, opracowują określone rozstrzygnięcia oraz realizują powierzone im zadania, co przyczynia się do budowy świadomego społeczeństwa obywatelskiego.

3. Tryb powołania młodzieżowej rady gminy

Rada gminy może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady gminy z własnej inicjatywy lub na wniosek: wójta; podmiotów reprezentujących zainteresowane środowiska, w szczególności: organizacji pozarządowych lub podmiotów określonych w art. 3 ust. 3 u.d.p.p.w., działających na terenie danej gminy, samorządu uczniowskiego lub samorządu studenckiego z terenu danej gminy¹⁵. Szczegółowe zasady w tym zakresie określał będzie statut młodzieżowej rady gminy.

W pierwszej kolejności należy określić wymagany wiek, jakim musi legitymować się kandydat do młodzieżowej rady gminy. Niewystarczająca jest w tym zakresie naturalna refleksja, że młodzieżowym radnym może zostać jedynie człowiek młody¹⁶. Wskazać tu można m.in. regulacje zawarte w Statucie Młodzieżowej Rady Gminy Stare Babice. W ramach regulacji w nim zawartych młodzieżowym radnym może zostać osoba: 1) która jest uczniem co najmniej VI klasy szkoły podstawowej lub uczniem szkoły ponadpodstawowej i na dzień wyborów nie jest zawieszona w prawach ucznia; 2) której miejscem stałego zamieszkania jest teren Gminy Stare Babice; 3) która w dniu wyborów nie ukończyła 19 roku życia¹⁷. Odminną regulację w tym zakresie zawiera Statut Młodzieżowej Rady Miejskiej w Chmielniku, który oprócz kryterium wieku okre-

¹⁵ Art. 1 pkt 1 ustawy z 20.04.2021 r.

¹⁶ Ł. Więclawski, D. Ziółkowski, *Status prawny członka młodzieżowej rady gminy*, ST 2018/9, s. 72–81.

¹⁷ § 19 uchwały nr XII/106/2019 Rady Gminy Stare Babice z 26.09.2019 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Gminy Stare Babice i nadania jej statutu (Dz.Urz. Woj. Maz. poz. 12079 ze zm.).

śla wymóg uczęszczania do szkoły, w której utworzono szkolny okręg wyborczy, lub zameldowania w miejscowości objętej pozaszkolnym okręgiem wyborczym. W przypadku gminy Chmielnik kryterium wieku wskazuje, że młodzieżowym radnym może być osoba, która ukończyła 10 rok życia najpóźniej w dniu zarządzenia wyborów i nie przekroczyła 20 roku życia w dniu zarządzenia wyborów¹⁸. Regulacje te są odmienne i zależą od następujących kryteriów wieku, uczęszczania do szkoły znajdującej się na terenie gminy lub zamieszkiwania na terytorium gminy.

Wybory do rady są powszechne, bezpośrednie, równe, większościowe oraz odbywają się w głosowaniu tajnym. Kadencja rady została różnie unormowana w statutach młodzieżowych rad gminy. I tak np. w Gliwicach co rok wybierana jest połowa radnych. Radni wybierani są na dwie kadencje¹⁹. Inaczej kwestie te reguluje statut Młodzieżowej Rady Miasta Mława – kadencja rady trwa 2 lata. Czas trwania kadencji liczony jest od daty ogłoszenia wyników²⁰. Ujednolicenia wymagałaby zatem kwestia kadencji i czasu jej trwania, rozpoczynania się i upływu, w tym także doprecyzowania zarówno długości trwania kadencji, jak i składu rady. W tym zakresie należałoby również, jak ma to miejsce w przypadku rady gminy, wprowadzić stałą regulację pozwalającą na doprecyzowanie zwoływania pierwszej sesji, zasad wyboru organów, a co najważniejsze doprecyzowania czasu trwania kadencji rady.

¹⁸ Statut Młodzieżowej Rady Miejskiej Gminy Chmielnik, https://www.chmielnik.com/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=353&strona=1&sub=315&subsub=323 (dostęp: 1.09.2022 r.).

¹⁹ Statut Młodzieżowej Rady Miasta Gliwice, zarządzenie nr PM-4211/2021 Prezydenta Miasta Gliwice z 25.06.2021 r., https://bip.gliwice.eu/storage/zpm/ZPM_2021_4211.pdf (dostęp: 1.09.2022 r.).

²⁰ Statut Młodzieżowej Rady Miasta Mława, uchwała nr XXVIII/281/2013 Rady Miasta Mława z 9.04.2013 r. w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie Młodzieżowej Rady Miasta Mława, <https://bip.mlawa.pl/artykul/statut-mlodziejowej-rady-miasta-mlawa> (dostęp: 1.09.2022 r.).

4. Zadania młodzieżowej rady gminy

Jak zauważa B. Jaworska-Dębska, młodzieżowa rada gminy należy do grupy tych form partycypacji społecznej, które zanim uzyskały ustawową podstawę prawną, funkcjonowały już w praktyce²¹. Młodzieżowa Rada Gminy ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Jak słusznie zauważa R. Marchaj, konsultacje umożliwiają prowadzenie stałego dialogu pomiędzy społeczeństwem a organami władzy publicznej. Cechą wspólną wszystkich procedur konsultacyjnych w Polsce jest ich opiniotwórczy charakter. Oznacza to, że nie stanowią one formy rozstrzygnięcia o sprawach publicznych, lecz mają dostarczyć decydentowi opinii osób bezpośrednio dotkniętych planowanym rozstrzygnięciem. Dzięki temu organy władzy publicznej mogą stanowić lepsze prawo lub podejmować decyzje uwzględniające kontekst społeczny²². Tryb konsultacyjny stanowi rzeczywiste omówienie z zainteresowanymi środowiskami, w tym młodzieżą, proponowanych zmian i wyrażenie przez nich opinii, a jednocześnie należy go uznać za metodę: 1) aktywizowania mieszkańców w procesie decyzyjnym przez włączanie ich do akumulowania danych, zwłaszcza na temat preferencji obywateli, ich oczekiwań i interesów; 2) pozyskiwania informacji od obywateli, rozumianą jako działanie zwrotne w stosunku do poczynąń informacyjnych organów gminy; 3) prowadzenia dialogu z mieszkańcami, zwłaszcza wtedy, gdy między obywatelami a organami gminy nie ma konsensusu, ale obie strony mają wolę dyskusji, zmiany stanowiska i osiągnięcia kompromisu; 4) negocjowania rozwiązań lub kierunków planowanych działań²³. Działania takie stwarzają możliwość wypracowania optymalnych rozwiązań, zwłaszcza o długofalowych skutkach, które będą się cieszyły

²¹ B. Jaworska-Dębska, *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym. Przemiany koncepcji prawnej i praktyki w latach 1990–2020. Zagadnienia wybrane*, ST 2020/3, s. 49–64.

²² R. Marchaj, *Samorządowe konsultacje społeczne*, Warszawa 2016, s. 17.

²³ J. Rybczyńska, *Partycypacja obywatelska na poziomie lokalnym w III Rzeczpospolitej Polskiej – próba oceny* [w:] *Samorząd terytorialny III Rzeczypospolitej. Dziesięć lat doświadczeń*, red. S. Michałowski, Lublin 2002, s. 115.

akceptacją dobrze poinformowanych i zaznajomionych z możliwymi rozwiązaniami mieszkańców²⁴.

Jak zauważa WSA w Gliwicach, w statucie rady młodzieżowej powinny znajdować się postanowienia, które normują zasady współdziałania rady młodzieżowej gminy z organami gminy, a w szczególności z radą gminy²⁵. Do zadań rady zgodnie z ustawą z 20.04.2021 r. należy w szczególności:

- a) opiniowanie projektów uchwał dotyczących młodzieży;
- b) udział w opracowaniu dokumentów strategicznych gminy na rzecz młodzieży;
- c) monitorowanie realizacji dokumentów strategicznych gminy na rzecz młodzieży;
- d) podejmowanie działań na rzecz młodzieży, w szczególności w zakresie edukacji obywatelskiej, na zasadach określonych przez radę gminy.

Zadania te są również regulowane w statutach młodzieżowych rad. I tak np. celem działania Młodzieżowej Rady Krakowa jest kształtowanie postaw prospołecznych, obywatelskich, demokratycznych i patriotycznych poprzez m.in.: 1) rozwijanie, wspieranie i upowszechnianie idei samorządności wśród młodzieży, 2) promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego, 3) upowszechnianie zasad działania samorządu terytorialnego wśród młodzieży, 4) inicjowanie, wspieranie i koordynowanie samorządowej działalności młodzieży, 5) rozpoznawanie i reprezentowanie interesów młodzieży wobec instytucji publicznych i pozarządowych, 6) organizację aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym, 7) integrację i współpracę środowisk młodzieżowych na terenie miasta Krakowa, 8) nawiązywanie współpracy i wymiana doświadczeń z młodzieżowymi radami innych miast.

Tak określone cele rada realizuje poprzez: 1) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących młodzieży i miasta Lublina, 2) inicjowanie działań

²⁴ T. Moll, *Konsultacje komunalne jako klasyczna forma partycypacji społecznej* [w:] *Partycypacja społeczna...*, red. B. Dolnicki, s. 258.

²⁵ Wyrok WSA w Gliwicach z 31.03.2021 r., III SA/Gl 641/20, LEX nr 3172415.

dotyczących życia młodych ludzi w mieście, a w szczególności w zakresie nauki, kultury, sportu i ochrony środowiska, 3) uczestnictwo przedstawicieli Rady w sesjach Rady gminy i posiedzeniach jej Komisji, na których omawiane są sprawy mające wpływ na warunki rozwoju młodzieży, 4) organizowanie imprez i spotkań propagujących cele Rady, 5) współpracę z samorządami uczniowskimi i innymi młodzieżowymi radami, ich zrzeczeniami, parlamentami młodzieży, w tym również młodzieżowymi radami poza granicami Polski, 6) koordynację i inspirację inicjatyw młodych ludzi, 7) prowadzenie działalności informacyjno-doradczej, 8) organizowanie szkoleń dla młodzieży, 9) objęcie patronatem wydarzenia organizowanego przez młodzież lub z udziałem młodzieży²⁶. W celu wykonywania zadań młodzieżowa rada może powoływać ze swego grona zespoły problemowe, których celem jest wykonywanie konkretnych zadań wynikających z uchwały młodzieżowej rady²⁷. Zadania te określone są ogólnie, pozwalają wskazać na charakter konsultacyjny i doradczy młodzieżowej rady gminy.

Młodzieżowa rada gminy może także zgłosić do uprawnionych podmiotów wniosek o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej. Tryb zgłaszania wniosku o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej określa statut gminy lub odrębna uchwała rady gminy. Warto przy tym zauważyć, że rada gminy nie jest upoważniona do regulowania, jakie zagadnienia mogą być przedmiotem obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej²⁸. Istotą obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej jest zatem możliwość przedstawienia przez grupę mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego projektu konkretnej uchwały, a więc sformułowanie zarówno problemu, który powinien zostać rozstrzygnięty przez władze samorządowe, jak i propozycji sposobu jego rozwiązania – zawartej

²⁶ Statut Młodzieżowej Rady Miasta Lublin, z obwieszczenia nr 1/XXXIX/2018 Rady Miasta Lublin z 25.01.2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Lublin i nadania jej statutu (Dz.Urz. Woj. Lubel. poz. 804 ze zm.).

²⁷ Statut Młodzieżowej Rady Gminy Ostrowie, uchwała Rady Gminy w Ostrowie nr XIX/157/2012 z 10.07.2012 r., https://ostrow.gmina.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=495&Itemid=163 (dostęp: 1.09.2022 r.).

²⁸ Wyrok WSA w Olsztynie z 15.10.2019 r., II SA/Ol 568/19, LEX nr 2742849.

w treści projektu uchwały²⁹. Uchwałodawca, ustalając określone zasady postępowania z inicjatywą obywatelską, racjonalizuje przebieg procesu legislacyjnego, tworząc dla mieszkańców jasne reguły postępowania, a w tle gwarancję, że rada gminy otrzyma projekt uchwały, który będzie mógł być procedowany w tempie zagwarantowanym przez ustawodawcę, a radni z obiektywnych powodów nie zostaną zmuszeni do odrzucenia niedopracowanych obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych³⁰. Większość statutów nie odnosi się jednak do inicjatywy uchwałodawczej. W statucie Młodzieżowej Rady Gminy w Lublinie wskazano, że z inicjatywą podjęcia uchwały (inicjatywa uchwałodawcza) mogą występować: Przewodniczący Rady, Prezydium, Komisje, kluby radnych, co najmniej 5 radnych³¹. Przepis ten pozwala dookreślić podmioty uprawnione do zainicjowania podjęcia uchwały.

Ponadto rada może współuczestniczyć w działaniach związanych z tworzeniem i realizacją rządowych dokumentów strategicznych dotyczących polityki młodzieżowej. Prawo to gwarantuje właściwe kształtowanie dokumentów z uwzględnieniem stanowiska młodzieży, wypracowanie określonego rodzaju założeń, jak również wdrażanie ich ze środowiskami zainteresowanymi, które są w stanie w sposób najbardziej właściwy dookreślić swoje potrzeby.

5. Prawa, obowiązki i uprawnienia członka młodzieżowej rady gminy

Prawa członka określone zostały również w statutach młodzieżowej rady gminy. Radny może według nich: 1) uczestniczyć z głosem stanowiącym w posiedzeniach młodzieżowej rady; 2) zgłaszać projekty uchwał oraz inne wnioski; 3) uczestniczyć w pracach komisji młodzieżowej rady; 4) zabierać głos w dyskusjach; 5) składać interpelacje i zapytania do

²⁹ W. Kisiel, *Udział jednostki w procedurze uchwałodawczej rady gminy (pytania de lege ferenda)* [w:] *Partycypacja obywateli i podmiotów obywatelskich w podejmowaniu rozstrzygnięć publicznych na poziomie lokalnym*, red. M. Stec, M. Mączyński, Warszawa 2012, s. 108.

³⁰ Wyrok WSA w Poznaniu z 22.04.2021 r., IV SA/Po 1605/20, LEX nr 3167592.

³¹ § 42 Statutu Młodzieżowej Rady Miasta Lublin.

przewodniczącego młodzieżowej rady; 6) brać udział we wszystkich przedsięwzięciach młodzieżowej rady; 7) prowadzić pozasesyjną działalność zgodną z celami statutowymi młodzieżowej rady³². Wprowadzenie regulacji dotyczących praw członka pozwala określić, jakie uprawnienia w zakresie wyłącznej właściwości młodzieżowej rady przysługuje jej członkom i jaki jest jej sposób wykonywania pracy.

Obowiązkiem członka młodzieżowej rady jest przygotowanie się do przyszłej działalności społecznej w samorządzie gminnym zarówno w aspekcie teoretycznym, jak i praktycznym³³. Radny ma obowiązek: 1) przestrzegania statutu i uchwał młodzieżowej rady; 2) uczestniczenia w realizacji celów młodzieżowej rady; 3) uczestniczenia w sesjach młodzieżowej rady, zebraniach roboczych i pracach zespołów problemowych, do których został wybrany; 4) przedłożenia usprawiedliwienia prezydium rady ze swej nieobecności na posiedzeniu młodzieżowej rady, w terminie nie dłuższym niż 7 dni; 5) informowania swoich wyborców o działalności młodzieżowej rady; 6) przedstawiania wniosków swoich wyborców na sesjach młodzieżowej rady; 7) powiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania; 8) godnego reprezentowania młodzieży³⁴. Niekiedy obowiązki dotyczą także m.in.: informowania przewodniczącego rady o zmianie miejsca zamieszkania³⁵, przestrzegania Karty Etyki Radnego³⁶, informowania uczniów szkół o działalności młodzieżowej rady³⁷, przed-

³² Statut Młodzieżowej Rady Miejskiej w Drzewicy, uchwała nr XXXVI/256/2021 Rady Miejskiej w Drzewicy z 31.08.2021 r. (Dz.Urz. Woj. Łódz. poz. 4396).

³³ M. Augustyniak, *Uczestnik partycypacji społecznej w gminie – bilans zysków i strat*, PPP 2015/7–8, s. 140–150.

³⁴ Statut Młodzieżowej Rady Miasta Wołomin, <https://wolomin.bip.net.pl/?a=14532>, (dostęp: 1.09.2022 r.).

³⁵ Statut Młodzieżowej Rady Miasta Ostrołęki, https://www.ostroleka.pl/miasto/mlodziezowa_rada_miasta/statut_mlodziezowej_rady_miasta (dostęp: 1.09.2022 r.).

³⁶ Statut Młodzieży Miasta Wrocławia, uchwała nr XLIII/943/17 Rady Miejskiej Wrocławia z 6.07.2017 r., <https://mrmw.um.wroc.pl/wp-content/uploads/2018/12/statut-mlodziezowej-rady-miasta-wroclawia.pdf> (dostęp: 1.09.2022 r.).

³⁷ Statut Młodzieżowej Rady Miasta Katowice, uchwała Rady Miasta Katowice nr XVI/289/11 z 30.11.2011 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Katowice, uchwała Rady Miasta Katowice nr XXIII/493/12 z 30.05.2012 r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Katowice oraz uchwała Rady Miasta Katowice nr XLIII/811/17 z 1.06.2017 r. zmieniająca uchwałę w sprawie

stawiania wniosków swoich wyborców na sesjach młodzieżowej rady³⁸, godnego reprezentowania młodzieży, której jest przedstawicielem³⁹. Katalog obowiązków nie jest zamknięty i odnosi się głównie do funkcji wskazanych dla młodzieżowej rady. Przepisy szczególnych statutów nie regulują tej kwestii w sposób jednolity. Należałoby zatem doprecyzować w szczególności zakres ogólny powierzony radnym do realizacji.

W ustawie nowelizującej wprowadzono przepisy pozwalające na refundację członkowi młodzieżowej rady gminy biorącemu udział w posiedzeniach młodzieżowej rady gminy lub w zorganizowanym wydarzeniu, na którym reprezentuje on młodzieżową radę gminy. Ustawodawca przewiduje również, że w przypadku niepełnoletniego członka młodzieżowej rady gminy – także jego rodzicowi lub opiekunowi prawnemu, zwraca się, na jego wniosek, koszty przejazdu na terenie kraju związane z udziałem w posiedzeniu młodzieżowej rady gminy lub w zorganizowanym wydarzeniu, na którym reprezentuje on młodzieżową radę gminy, na podstawie dokumentów, w szczególności rachunków, faktur lub biletów, potwierdzających poniesione wydatki, lub informacji o wysokości poniesionych kosztów przejazdu samochodem. Szczegółowe zasady zwrotu kosztów oraz zasady delegowania przedstawicieli młodzieżowej rady gminy na zorganizowane wydarzenia, na których reprezentują oni młodzieżową radę gminy, reguluje statut młodzieżowej rady gminy.

powołania Młodzieżowej Rady Miasta Katowice, <http://www.sltzn.katowice.pl/images/news/2018/2018.01.18/statut.pdf> (dostęp: 1.09.2022 r.).

³⁸ Statut Młodzieżowej Rady Miejskiej Mikołowa, uchwała nr XIII/132/2019 Rady Miejskiej Mikołowa z 17.09.2019 r. w sprawie nadania Statutu Młodzieżowej Rady Miejskiej Mikołowa, <https://mikolow.eu/wp-content/uploads/2019/10/STATUT-M%C5%81ODZIE%C5%BBOWEJ-RADY-MIEJSKIEJ-uchwalony.pdf> (dostęp: 1.09.2022 r.).

³⁹ Statut Młodzieżowej Rady Miasta Opole, uchwała nr XXIX/525/16 Rady Miasta Opole z 7.07.2016 r. w sprawie nadania statutu Młodzieżowej Rady Miasta w Opolu, https://www.opole.pl/sites/default/files/field_attachment/2021-02/statut%20MRM%20z%202016.pdf (dostęp: 1.09.2022 r.).

6. Zakończenie

Reasumując, należy stwierdzić, że określony zarówno w ustawie z 20.04.2021 r., jak i statutach jednostek samorządu terytorialnego zakres zadań powierzonych do realizacji młodzieżowej radzie gminy gwarantuje włączenie w proces decyzyjny w jednostce samorządu terytorialnego. Najważniejszym celem istnienia młodzieżowej rady gminy jest zwiększenie zainteresowania i zaangażowania młodych ludzi sprawami publicznymi na poziomie lokalnym. Proces ten pozwala na budowanie zaangażowanego społeczeństwa demokratycznego, które potrafi artykułować swoje potrzeby, angażuje się w sprawy publiczne, współdecyduje w sprawach publicznych, a młodzieżowi radni uczą się podejmowania oddolnych działań i ich wspólnej realizacji. Działania takie przyczyniają się do kształtowania edukacji obywatelskiej oraz kształtowania postaw obywatelskich (patriotycznych). Działanie młodzieżowej rady przyczynia się do zwiększenia zainteresowania młodzieży sferą współdecydowania o sprawach publicznych, rozwijania dialogu pomiędzy przedstawicielami władz wykonawczych i stanowiących gminy a młodzieżą, zwiększenia skuteczności działań prowadzonych przez władze gminy na rzecz młodych ludzi.

Pozytywnie należy zatem ocenić podniesienie i rozbudowanie zadań młodzieżowej rady na gruncie ustawy. Należy jednak dołożyć należytej staranności, aby gwarancje ustawowe mogły być zrealizowane w praktyce. Doprecyzowania wymagają też kwestie statutu młodzieżowej rady gminy i zakresu jego regulacji, co pozwoli w pełni realizować powierzone radzie zadania. W związku z tym należałoby rozważyć ponadto w regulacji ustawowej doprecyzowanie praw i obowiązków radnych, zakresu działania rady, okresu jej kadencji i odpowiedzialności wynikającej z realizacji powierzonych zadań.

Bibliografia

- Augustyniak M., *Uczestnik partycypacji społecznej w gminie – bilans zysków i strat*, PPP 2015/7–8
- Brodacki D., *Działania ustawodawcy polskiego na rzecz zwiększania zaangażowania obywateli w wykonywanie zadań publicznych i krzewienia idei samorządności na szczeblu gminy. Ciągłe dojrzewająca demokracja czy konieczna potrzeba umocnienia i redefinicji prawnej pozycji podmiotów obywatelskich?*, PPP 2017/9
- Gliński P., Palska H., *Cztery wymiary społecznej aktywności obywatelskiej* [w:] *Elementy nowego ładu*, red. H. Domański, A. Rychard, Warszawa 1997
- Jaworska-Dębska B., *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym. Przemiany koncepcji prawnej i praktyki w latach 1990–2020. Zagadnienia wybrane*, ST 2020/3
- Kalisiak-Mędelska M., *Partycypacja społeczna na poziomie lokalnym jako wymiar decentralizacji administracji publicznej w Polsce*, Łódź 2015
- Kijowski D.R., *Partycypacja obywatelska w samorządowych procesach decyzyjnych – zagadnienia ogólne*, ST 2010/1–2
- Kisiel W., *Udział jednostki w procedurze uchwałodawczej rady gminy (pytania de lege ferenda)* [w:] *Partycypacja obywateli i podmiotów obywatelskich w podejmowaniu rozstrzygnięć publicznych na poziomie lokalnym*, red. M. Mączyński, M. Stec, Warszawa 2012
- Marchaj R., *Samorządowe konsultacje społeczne*, Warszawa 2016
- Miruć A., *Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza*, ST 2010/1–2
- Moll T., *Konsultacje komunalne jako klasyczna forma partycypacji społecznej* [w:] *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2014
- Moll T., *Rada seniorów – sposób realizacji potrzeby zwiększania aktywności społecznej osób starszych*, ST 2015/11
- Niżnik-Dobosz I., *Partycypacja jako pojęcie i instytucja demokratycznego państwa prawnego i prawa administracyjnego* [w:] *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2014
- Olejniczak-Szałowska E., *Prawo do uczestnictwa w kierowaniu sprawami publicznymi we wspólnotach samorządowych w świetle dyrektywy Rady 94/80/WE*, ST 2006/1–2
- Osiatyński W., *Rzeczpospolita obywateli*, Warszawa 2004
- Ostaszewski K., *Partycypacja społeczna w procesie podejmowania rozstrzygnięć w administracji publicznej*, Lublin 2013
- Partycypacja obywateli i podmiotów obywatelskich w podejmowaniu rozstrzygnięć publicznych na poziomie lokalnym*, red. M. Mączyński, M. Stec, Warszawa 2012

- Partycypacja obywatelska. Od teorii do praktyki społecznej*, red. A. Giza-Poleszczuk, A. Przybylska, Warszawa 2014
- Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2014
- Regulski J., *Samorządność i społeczeństwo obywatelskie – kilka pytań i wiele wątpliwości*, ST 2013/3
- Rybczyńska J., *Partycypacja obywatelska na poziomie lokalnym w III Rzeczpospolitej Polskiej – próba oceny* [w:] *Samorząd terytorialny III Rzeczpospolitej. Dziesięć lat doświadczeń*, red. S. Michałowski, Lublin 2002
- Szlachetko J., *Partycypacja społeczna w lokalnej polityce przestrzennej*, Warszawa 2016
- Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2021
- Wyćławski Ł., Ziółkowski D., *Status prawny członka młodzieżowej rady gminy*, ST 2018/9
- Ziółkowski D., *Zmiana paradygmatu prawa administracyjnego na przykładzie młodzieżowej rady gminy i gminnej rady seniorów* [w:] *Prawo administracyjne dziś i jutro*, red. J. Jagielski, M. Wierzbowski, Warszawa 2018

Orzecznictwo

- Wyrok WSA w Gliwicach z 31.03.2021 r., III SA/Gl 641/20, LEX nr 3172415
- Wyrok WSA w Olsztynie z 15.10.2019 r., II SA/Ol 568/19, LEX nr 2742849
- Wyrok WSA w Poznaniu z 22.04.2021 r., IV SA/Po 1605/20, LEX nr 3167592

Paweł Śwital [ORCID: 0000-0002-7404-5143] – doktor nauk prawnych, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji.